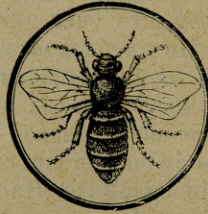

22/76

У Ср. Карловцима, 1. јануара године 1909.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Изази месечно једанпут.

УРЕДНИК

Јован Живановић

Бр. 1.

Чланови оснивачи „Српске пчеларске задруге у Руми“ плаћају једанпут за увек 50 круна, а редовни чланови I. реда 6 круна годишње; добивају једни и други лист бесплатно, а чланарину нека шаљу: „Управи српске пчеларске задруге у Руми“. Који нису чланови задруге а желе имати лист плаћају 6 Круна претплате.

Година
XIII.

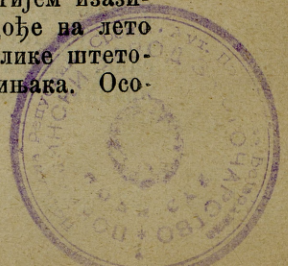
Пчеларски календар.

Јануар.

1.) У овом мјесецу нема посла пчелар на пчелињаку. Који пут треба да га обиђе и види, да нијесу мртве пчеле загушиле лето. Ако нађе у гдјекојој кошници између зубаца од чешља мртвих пчела, он ће те пчеле жицом полаганом извући, те ће тако боље улазити свјеж ваздух између зубаца од чешља.

Најглавнији је да на пчелињаку влада мир. У кошницама мора владати тишина. Ако пчелар наиђе на коју кошницу, да бруји, знак је да нема довољно ваздуха. Треба јој давке пчеле између зубаца ишчистити.

2.) Треба да прође који пут кроз пчелињак да види, да није који зубац од чешља открхан и да се није миш увукао у кошницу. У овом ће случају знати, је ли се миш провукао испод прекрханог зупца, ако пчеле брује. Особито наваљују на лета сјенице кљуцајући кљуном о чешља, те тијем изазивају пчеле да се гдјекоја одвоји од клупчета и дође на лето у обрану, те их ухвате и поједу. Сјенице су велике штеточиње пчели, зато их треба расплашивати са пчелињака. Осо-

бито су насртљиве кад снијег завије све, па немају нигдје хране да нађу. Зато не треба мртве пчеле тријети на снијегу, него их треба шчистити, да се не би на њих мамиле сјенице, па онда и на саме кошнице.

На пчелињаку је најглавније сада мир. Свако узнемираваће пчела кошта меда. А што пчеле више једу меда, тијем ће прије добити срдобољу. Не треба дакле тријети мачке по пчелињаку, него мјесто њих треба разапети мишоловке.

3.) Сунчани зраци могу бити од штете, ако ударају на лета. То је могао опазити сваки пчелар у прољеће кад је прегледао своје кошнице, па је нашао по гдјекоју сасвијем слабу, а кад ју је узимио, била је врло јака. На патосу од кошнице није нашао много мртвих пчела. Дакле морале су напоље при сунчаном дану излетјети и у снијегу пропасти, Друкчије се не може то протумачити. Зато кад сунчани зраци упру у лета, онда треба на лета пречиће наслонити, кад се метну на сједала.

4.) Многи пчелари очекују са жељом топал сунчани дан, да им се пчеле ишчисте. Али ако су пчеле узимљене на добром меду, не треба то жељети, него треба гледати, да не излијећу, јер сваки таки излет кошта много пчела. Ми смо искусили, да су она друштва изашла у прољеће најјача и најчилија, која нијесу ни једанпут излетјела на чишћење преко зиме. А која су излијетала, та су у прољеће изашла слаба друштвом. Има пчелара, који силом гоне своја друштва на излет. Ја држим, да то није добро и није потребно, ако је само пчелар узимио своја друштва на добром меду. Она су друштва добра, која нијесу излијетала напоље преко зиме и којих матица доцкан почне носити јаја, јер којих друштава матица почне рано носити јаја, та друштва ослабе. А ослабе за то, што пчеле морају да излијећу по хладноћи напоље по воду, која им је потребна ради стварања млијеча за легло.

Најбоља су друштва чије матице доцније почну носити јаја и од тих матица треба запаћати матице.

5.) Сад је и вријеме за пренашање кошница с једнога мјеста на друго у близини. Кад хоће пчелар свој пчелињак друкчије да уреди, кошнице сасвијем друкчије да понамјешта, да им измјени мјеста, онда треба то да учини сада, јер доцније може да окрене топло вријеме и пчеле да излијећу, онда више те године не може то чинити, не може преудесити свој пчелињак како је мислио и хтио. Зашто? То ће бити познато сваком пчелару, ако је за то вријеме излијетала да пчела заборави на своје мјесто тек после два мјесеца. Премјештање кошница у близини може бити зими, а лети може бити премјештање само у даљину кад се пчеле однесу даље из круга њихова лећења.

6.) Ко има воштине, тај треба сада да прави вјештачко саће. Сваки пчелар треба да има Ричејеву пресу, којом ће правити вјештачко саће. Некономски је продавати воштину,

а не правити вјештачкога саћа. Од каквога је економскога значаја Берзонова кошница, истресаљка и вјештачко саће могао се упутити сваки пчелар из пређашњих година „Српскога пчелара“. Сада је вријеме, сада има пчелар времена да чита „Српски пчелар“, да понови оно што је читао пређашњих година у „Српском пчелару“ и да се боље учврсти у знању о животу пчелињем, о својствима њезиним, јер кад то зна, не ће онда правити погрјешака при практичном пчеларењу.

Јов. Живановић.

Сан и јава у почетку нове године.

Написао *Б. Коларовић.*

На пчелињацима је завладала мртва тишина, па још када их снежна зима покрије својим белим покровом, тада изгледају као тужна гробља, у којима су сахрањени милијуни створова, који су пре неколико недеља живели најбујнијим животом.

И ако пчелара боли мртвило, које се зацарило на угашеном бујном животу, омет кроз срце његово пролази неки блажен осећај, који му говори, да ће из тих привидних гробова ускрнути нов живот, бујан и весео, користан и благословен, као што је био и онај, који сада мртвило покрива.

Кошница је заиста слика смрти и ускреса. Као што ће покојници „егда оуслышатъ гласъ сина Божіа“ устати из својих гробова, тако ће и из мрачних кошница, када се кроз трубу пролећа зачује глас Божји, који је „дикенъ ко славу и творай чѣдеса“ поврвети на малена лета створови „сотвориши благоа“, да опет отпочну свој благословени рад „на ползѣ чловѣкомъ“. Полетеће по плавоме зраку, падаће по мирисном цвету и учиниће „да сотворатъ плодъ много“, даће „свећу Богу на олтар“, а нама мед, који има „благодатъ паче всѣхъ совершенихъ, да всахъ ѿ него вкшающій обратитъ в благополчное здравіе“.

Ви се одмарате мале пчеле моје, па полубудне сачњате ваљда како певате цвећу песму над песмама, а оно вама одговара мирисним уздахом и нуди вас слађаним нектаром из својих чаровних чашица. Или можда ви

сањате још дивније снове, о којима ваш пчелар не може ни нагађати.

Као што ви мале вредноће моје полубудне зањате, тако и ја на јави сањам о славној прошлости вашој и српског народног пчеларства. На крилима пчеларских осећаја, ево ме у далекој прошлости нашој па гледам огромне пчелињаке, онога на Слатини и друге, са хиљадама кошница, што су их крунисане главе српске, даровале црквама и манастирима — задужбинама својима. Слушам посланике где читају повеље својих господара пчеларима, којима их ослобађају „отъ всѣхъ работъ кралеѣвскихъ и цркѣвныхъ, и ине работѣ да имъ нѣсть развѣ оулине да пасоу“.

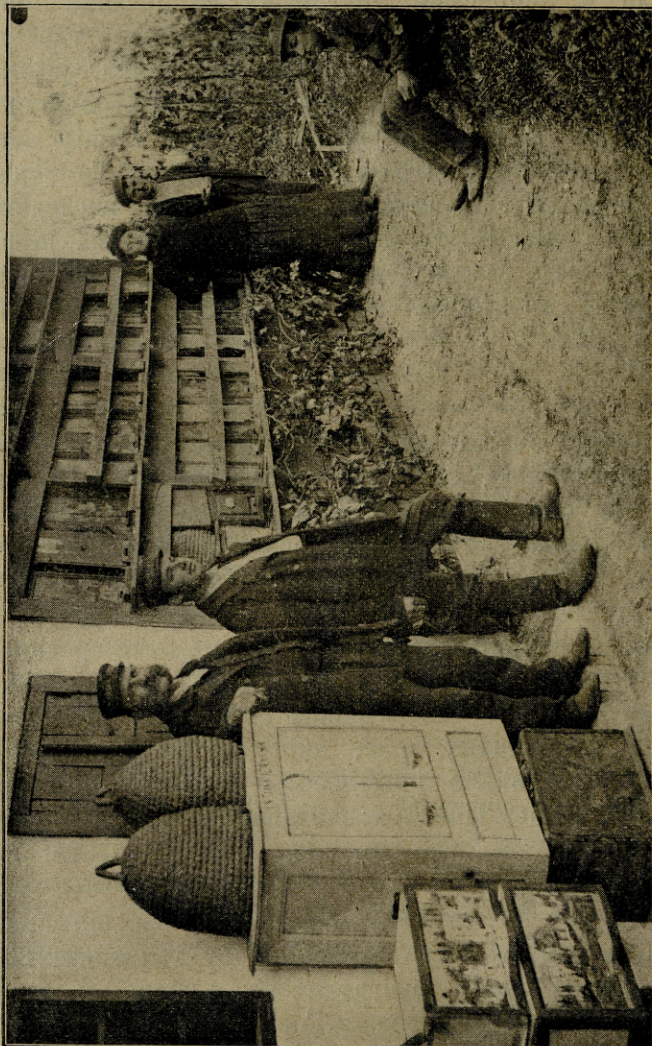
Гледам лице у лице блажене сенке наших најстаријих пчелара, за које се зна: Добрка, Братослава, Брајена, Гнусе, па и свију других, које је већином вредни Миклошић сакупио, и у једну за нас драгоцену гробницу положио, на коју је ударио натпис „Monumenta serbica“.

Но заман је та драгоцена гробница њихов спомен чувала, за српски пчеларски свет била би можда и данас та свима нама мига и драга имена непозната, да се није нашао у српском народу човек рувета Миклошићева, који је знао не само шта у себи скривају „Monumenta serbica“ него се потрудио и пчелињом вредноћом претражио ваљда сваки закутак, где је мислио да би могао наћи гробове наших старих пчелара и њихових заштитника. Тај човек је и опет проф. Јован Живановић. Њему имамо захвалити, што нам је дана прилика, да можемо са осећајем захвалности прелити спомен старих пчелара и заштитника пчеларства, преко којих су до Живановића, историчари, етнографи, филолози и други људи од науке, хладно прелазили.

Да није било Живановићева рада „Пчеларење у Срба“,* којим је обрадовао ученога Јос. Панчића и друге чланове Чупићеве задужбине, зар би ми данас као на јави гледали, ту древну нашу пчеларску прошлост.

* „Срп. пчелар“ од Јов. Живановића (с. 7.) одштампано из „Годишњице Николе Чупића“ година 3.

Као на јави гледам те наше старе пчеларе, како једни раде око силних кошница, други топе восак а трећи цеде мед. Једни спремају и разређују восак,

ПЧЕЛИЊАК АНТОНА ЈЕРМАНА.

који ће остати у земљи за свете цркве, а који ће се носити у Млетке и на друге светске тргове и продавати по драге новце, а други спремају мед, да га про-

дају уз „оуцѣнь“, јер у оно време био је закон: ко би продавао вино с водом „и меѣ прѣзь оуцѣнь, да мѣ се все оузьме што има.“

Гледам те чисте пчеларске душе, које је живот у природи и непрестано друговање са пчелама очистило и сачувало од сваке светске покварености, где у стајаћем руху, са Слатине носе најлепши мед, једни својем силном господару, а други својем патријарху. Не зна се који са већим поштовањем приступају или они царском или они патријарашком двору. Та једно је силни господар земаљски, али други је наследник св. Саве — живи Светитељ на земљи. Цар их је разрешио од „вѣкхъ работъ“, али патријарах ће измолити, да на пчеле и пчелињаке њихове „сидеть влагословеніе всемогущаго Бога“, јер без Бога ништа. — Било и битисало.

„Тешко земљи куда војска прође“. А како је тек земљи преко које вековима војске пролазе! Погледајте саме себи остављене пчелињаке. Кроз густе облаке од дима и прашине, ено где са опкопа међу непријатељске редове падају као бомбе пуне кошнице јадних наших пчела. Тако су се у средњем веку многи градови бранили од непријатеља. Место умилне зуре вредних пчелица, чује се смртоносно фијукање „оловних пчела“. Када су се већ и слова наших старих штамарија претворила у пушчана зрна, није никоме требало меда. Када је „проплакало пред свецем кандило“, погасиле су се и воштанице. Пчела и пчелара нестале у горама.

Као рој за матицом прелази велики део српскога народа за својим патријархом у нову домовину. Српски народ поред своје неограничене љубави и верности према својим премилоствивим Господарима из славне куће Хабсбуршке, поред својих светиња и блага, понео је још и урођену љубав према пчели и пчеларству.

Чим је српски народ дахнуо душом и дошао до мирнијега живота, видимо га где на све стране подиже

пчелињаке. Закон, да у храмовима Божјим имају горети чисте воштанице, важио је и у новој домовини. Колико црква, толико и лепи наши народни обичаји узрок су што су и у овим земљама и народ и свештеници и монаси прионули за пчеларење.

За време митрополита Вићентија Јовановића год. 1732. и 1833. видимо где се по целој готово Срему свештеници баве пчеларством. Многи од њих имали су по 50, 60 па и 100 пресада. 47 свештеника којих је у то време имутак пописан, имали су 1537 пресада. У нашим манастирима у којима је у то доба било 891 кошвица, видимо побожне монахе где се у доколици бави сваки на својем пчелињаку.

Митрополит Вић. Јовановић наређује таторима да праве свеће од црквенога воска, а „ашче не знајут справљати сами, то да однесут идеже мајстори находит се и тамо справе“, и даље наређује: „да сви људије от цркви вошчанија свјашчи пјеноју да купујут, а не от мајсторов, восак да будет црковни“ и т. д.

Митрополит Стеф. Стратимировић похвалама подстиче свештенике да пчеларе, а првом пчеларском писцу нашем свештенику Авраму Максимовићу помаже, да изда што бољу књигу о пчеларству.

Без сумње су и други наши митрополити и патријарси били пријатељи пчеле и пчеларства, само на жалост немамо о томе за сада писмених споменика, или их можда и има, али су још којегде по архивама сахрањени.

Да није било вреднога проте Дим. Руварца,* не би имали ни ову бледу слику о стању нашег пчеларства у првој половини XVIII. века, па зато нека му је и овом приликом изречена хвала! Он је био добар па нам је у свом листу (г. 1904. с. 60) изнео, како је стајало пчеларство у нашим манастирима при крају XVIII. века.

* Све што сам овде изнео о стању пчеларства у првој половини XVIII. века, сазнао сам из занимљиве књиге: „Срп. митрополији карловачка око половине XVIII. века“ од Дим. Руварца. Ако г. уредник доводи, изнећу из те књиге више што шта о пчеларству, као и имена свију свештеника пчелара који су у оно време пчеларили. Ђ. К.

Примићемо, пошљите само. Уредник „Српскога пчелара“.

У овом листу на разним местима забележени су као пријатељи пчеле и пчеларства још, патријарси: Прокопије Ивачковић и Георгије Бранковић, епископ Теофан Живковић и архимандрити: Иларијон Руварац и Платон Телечки.

Наш народ верује, да му је св. Сава пчелу благословио,** па ето видели смо, где се наследници св. Саве, наши митрополити и патријарси све до наших дана истичу који више који мање, као пријатељи и заштитници пчеле и пчеларства.

Наше народно пчеларство је срећно, што и у садашњем Светом Патријарху има пријатеља и заштитника. Његова Светост Патријарах наш, још као епископ, ступивши први од свију наших епископа као члан оснивач у „Срп. пчеларску задругу“ и примивши се заштитништва пчеларске изложбе, коју ће иста задруга приредити у Руми, показао је да цени лепу и корисну вредну грану, пчеларство.

Па зато са најбољим изгледима ступајући на праг нове године, у скромности својој желимо Његовој Светости Патријарху нашем Лукијану, да види око себе удружен цео народ свој „вз союзѣ мира“, као што се вредне пчеле удружују око матице своје, па да тако сваки на својем месту радећи савесно свој посао, на челу са нашим Патријархом, поведемо цркву нашу и народ наш бољим данима и срећнијој будућности. У срећи цркве и народа нашег, срећа је и нашег народног пчеларства.

Пчелињак г. Антона Јермана.

Код нас има и виноградских крајева, у којима би се поред виноградарства могло и пчеларити, да није уображене бојазни, да пчеле праве штете у винограду. Премда се о томе пише и говори, премда је научно доказано, да пчела не може правити штете у винограду и премда имамо виноградара, који у својим виноградима држе пчелињаке, многи се још не да ни осолити.

** „Св. Сава“ од проте Ј. Вучковића. (с. 100)

Професор Јован Живановић има у свом винограду велики пчелињак, из кога неколико милијона пчела преко дан неколико пута на пашу излећу, да не би остало ни зрно грожђа, када би пчела ишла на грозд и могла прогристи љуску од грожђа. Ретки су, али има свесних виноградара, који су се посматрањем уверили, да пчела не чини штете грожђу, па се поред виноградарства баве и пчеларством. У убавој околици загревачкој на брежуљку Хорватовцу виноградар г. Антон Јарман има усред винограда пчелињак од 217 кошница, којег доносимо слику за пример другим виноградарима. Отац и синови Антон, Алојз, Фраво и кћи Марија поделили су рад међу собом као и вредне пчелице. Најстарији син Антон управља целим радом и одређује сваком свој посао. Вредна ова породица вредним рукама направила је сама два павиљона, све кошнице и пчеларски прибор. Носе велики део кошница с паше на пашу, чак и на границу Крањске на хељду. Прва пријава и прва пошиљка за изложбу нашу стигла је од њих, што је такођер лепа сведоџба за њих, да поред свих послова доспеше спремити се и за изложбу.

М. Ш.

О узимљавању пчела.

Ја сам у „Српском пчелару“ у пређашњим бројевима писао о Ханемановој решеци и изнио мишљења свијех знаменитих пчелара о тој решеци. Ми смо видјели, да се ти знаменити пчелари разилазе у својим мишљењима о ханемановој решеци. Једни су је називали, да је справа за мучење пчела и да се мање меда добива, кад је она у кошници, него кад није у кошници. Други су је пак благосиљали и говорили, да без ње не може бити добити праве од пчеларења. Напошљетку сам изнио и своје мишљење, које је основано на искуству мојем и то је: Кад је бујна паша или сасвијем мршава нема мјеста ханемановој решеци у кошници, а кад је паша у средњу руку, онда мора доћи ханеманова решетка у кошницу, иначе сав ће пчеле потрошити мед на легло, а пчелару не ће остати ништа, па ни пчелама не ће остати ништа меда, да би могле презимити.

Такође ја сам писао у пређашњим бројевима „Српскога пчелара“ и о спекулативном прехрањивању и тамо сам изнио различна мишљења знаменитих пчелара о спекулативном при-

храњивању, те су читаоци „Српскога пчелара“ могли видјети како једни говоре прогив спекулативнога пчеларења, а други за спекулативно прихрањивање. Једни говоре, да се спекулативним прихрањивањем мед потроши у тартањ, а други опет кажу, да без спекулативнога прихрањивања нема никакве добити од пчеларења. Ствар је пак овдје сасвијем јасна, да спекулативно прихрањивање стоји до краја, у којем се пчелари. Има крајева, у којима се апсолутно не може пчеларити без спекулативнога прихрањивања као н. п. у Хановеранској, а опет има крајева, у којима би било лудо спекулативно прихрањивање. Зашто? Све се то може видјети у мојим пређашњим члавцима у „Српском пчелару“.

Као што сам изнио различна мишљења о ханемановој рещеци и спекулативном прихрањивању, тако ћу сад изнијети и мишљења знаменитих пчелара о узимљавању пчела, па ћу онда завршити и својим мишљењем о узимљавању пчела, које је основано на искуству од тридесет и три године.

Пчелари говоре да је ремек-дјело знати узимати своје пчеле. Али ја држим, да ће сваки знати узимати своје пчеле, који познаје пчелу, који познаје њена својства и њене потребе, те не ће држати, да је не знам какво знање знати узимати добро своје пчеле.

Главно је да пчеле презиме добро 1.) јака друштва, у којима има доста и младих пчела, 2.) Млада матица, која нема више од двије године, 3.) добар мед, 4.) доста велики оквири, и 5.) доста свјежега ваздуха.

Дакле прво је да презиме пчеле, да су јака друштва кадра извести топлину, да се могу одржати. Топлина је поједине пчеле тек 6° , те по томе спољашња топлина мора бити 10° , да се може пчела одвојити од клупчета и излетјети напоље из кошнице. Сама се дакле пчела не може одупријети хладноћи. Друштва су кадра извести топлину до $+ 35^{\circ}$, и што су друштва јача, тијем могу већу топлину изводити. Друштва треба да имају и младих пчела, које ће моћи боље издржати зиму и кад матица почне носити јаја само младе пчеле по својој природи моћи ће хранити и његовати легло. А да би ушло у зиму и доста младих пчела, треба да су у друштвима младе матице, које дубоко у јесен носе јаја пчелиња, а маторе матице опет рано престају носити.

Осим тога треба пчеле да имају доброга меда. Мед даје топлину. Он је материјал за гориво. Мед мора бити добар, који се не кристализира одмах. Добри су медови, који се не кристализирају одмах: багреновац, липовац, бијели босиљковац а рђави су медови, јер се одмах кристализирају: од хелде, од репице, од медљике. На тијем медовима угину пчеле. То су они медови, за које каже наш народ: умрле пчеле на меду. Само на таким медовима умиру пчеле, јер се брзо кристализирају, па их зими не могу пчеле употријебити без воде. А у кошницу пчеле не носе воде за зиму. Зато се мора пчелар побринути, да не остану пчеле на таком меду преко зиме, него мора тај мед истрести у своје вријеме, па им додати багреновца, липовца, бијела босиљковца или ако нема таквих медова, а он ће прихранити своје пчеле шећером, на којем врло добро презиме. Само кад матица почне посити јаја, онда треба пчелама додати права меда, ма био и од репице, хелде, само ако га је отопио пчелар. Кад матица почне носити, онда није довољна храна шећер. За прихрањивање легла треба дакле меда и рђе.

Даље треба да су оквири повећи, да не би пчеле зими ако би појеле мед у једном сокаку између саћа, морале прелазити у други сокак, јер тада би се посмрзавале, ако је зима јака. Оквири величине 26×27 довољни су за наше крајеве.

Осим тога требају пчеле доста ваздуха као што ћемо напошљетку то показати. Овдје ћемо споменути да лето треба да је доста велико, како би ваздух могао што више продирати у кошницу. Лета зими не смију бити затворена, него отворена, само што морају чегљеви доћи на њих, да не би могли мишеви улазити у кошнице.

Сад је питање још хоћемо ли морати своје кошнице добро утоплити или утопљавање није потребно. О овоме утопљавању и неутопљавању кошница зими изнијећемо ми мишљења чувених пчелара, па ћемо напошљетку казати како ми мислимо о овоме и како радимо и докле нас је многогодишње искуство довело. Барон Еренфелс (умро 1843.) имао је хиљаду кошница, био је врло интеллигентан човјек и највећи практични пчелар старога кова, старе школе. Он говори о узимљавању кошница ово: Пчела живи као и човјек у свима климатима. Она живи далеко на сјеверу као и

на југу. Кад је у природи, она се брани од зиме јаким друштвом и изобилном храном. Свој стан излијепи прополисом, лемом. Тражи завјетрину у шумама и особито бјега од промахе. Ово треба да имамо на уму и ми пчелари, кад своје кошнице узимљавамо.

Као што поједина пчела усред љета не може више од три дана изолована живјети поред изобилне хране, тако још мање може зими како поједина пчела тако и мало друштванце од неколико пчела само за себе живјети. Свака поједина пчела може се одвојити за врло кратко вријеме од роја, од тијела, која му је она дио, који се може одвајати од својега тијела. И у љето кад је врућина 20° R. па не може пчела бити без животињске тоpline, која струји као електрично из цијелога роја или као магнетична снага, која привлачи уд својему тијелу, пчелу својему роју. Кад се то зна, онда мора бити најбоље средство од хладноће у зиму, да се ројеви што већма јачи узимљавају. Докле је год унутрашње стање једнога роја удешено као што треба, дотле рој има снаге, да се одуре највећој спољашњој хладноћи, јер откуд би се налазиле живе пчеле у сјеверним шумама далеко од људи. Потпун рој може и ствара унутрашњу температуру себи, која му је потребна за одржање, својим животињским испарењем. И ако се унутрашњи простор кошнице не може угријати, колико је то потребно за одржање роја, а оно се ствара топлина унутра у клупчету од роја. Из средокраће роја струји топлина као из животињскога срца на најудаљеније удове, струји топлина, коју пчеле знају да створе при најљућој зими кад поједу јачи оброк меда. Само се пчеле, које су на крају клупчета, при љугој зими укоче и снадну мртве на патос, зато више пчела каткад изиду из средине клупчета да одмијене на крају своје другарице.

Ја сам дошао до овога, да је најздравије презимљавање напољу и најсигурније и кад је најљућа зима и поступама овако:

1.) Мој пчелињак с леђа има зид због промахе, а и са стране заклон од вјетра.

2.) Моје кошнице имају доста меда и саће ни мало не подрезујем.

3.) Свака је кошница ограђена даскама, а простор између дасака и кошнице испуним шумским лишћем или сјечком од сламе.

4) Лета су ексерима учвршћена, да не могу мишеви продријети у кошницу.

5.) Постарано је да ништа не узнемирује пчеле, јер свако узнемирење шкоди здраво пчелама. Мишоловке су разапете по пчелињаку и мачке пуштене, да лове.

Јов. Живановић

(Наставиће се).

Д о п и с.

Плочица, новембра 1908. — Штовани господине уреднице! Хоћу да Вам се јавим из бивше банатске војене Крајине и да Вама, као и другим љубитељима пчеларства — те појезије економије — саопштим, како стоји у нашем крају са том граном економије.

Унапред морам рећи, да је овамо пчеларство сасвим унатраг пошло. Узрок је томе, што за пчеле нема живота, нема паше, а без паше не помажу ни све вештине. То је овде опће мишљење те према томе слабо ко и прихваћа се пчеларством да се бави. То је ето узрок, што се и ја не могу да одважим на пчеларење, али ме нешто гони да пчелар postanем, те сам се уписао за члана „Срп. пчеларске задруге“ у Руми. Пчелу сам заволео, па и ако се само теоријом бавим ипак имам велика задовољства што познадох тако дивно створење као што је неуморна и вредна пчелица. Но ја не постадох чланом „Срп. пчеларске задруге“, што сам пчелу заволео, него за то, да помогнем ту корисну установу, како би она што боље сврси својој одговорила, а сврха је: *да се рационално пчеларење што боље у народ рашири те да отуда народ има више материјалне а и моралне користи*. Заиста нашем народу треба и једно и друго у овим „лукавим данима“. Не треба ли дакле што пре похрлити у чланове „Срп. пчеларске задруге“ принесавши онај незнатни издатак? Поставши чланом задруге помажемо и себи и народу своме, коме треба помоћи са сваке стране.

Откада смо почели терати високу политику, баш отада почео је наш народ материјално а и морално пропадати. Што рекох, непобитна је чињеница и то значи, да смо ударили рђавим путем. За неколико деценија унатраг ми смо се једнострано развијали. Сви смо држали да је главно политичка свест, а не економски развитак ни помишљали нисмо. Заборавили смо да голом и гладном човеку не вреди политичка свест. Народ материјално снажан биће и поли-

тички снажан, и баш оно прво — главно се занемарило, те смо зато онако и прошли.

Ми морамо дакле ударити другим правцем, да дођемо спасоносној мети, морамо народ материјално и морално снажити, а томе ће без сумње много допринети ширење рационалног пчеларења као једне корисне гране економије. — После овог увода хоћу да речем: како је овде некад пчеларство стајало. Некад је оно цветало. Док су били ритови, док су се остављале угари, дотле је и пчеларство цветало. Пок. Тома Несторов имао је по 30 до 50 пресада те је сваке јесени добивао по коју стотинарку. Но откако се ритови задолмише, откако се земља поче рационалније обрађивати, отада и пчеларство удари натраг.

Па ипак овде се пчелари и држим, да се пчеларити може, што доказује већ и то, јер у селу има д. 150 кошница, од којих је половина скоро американке са летом на узаној страни. Један пчелар имао је прошле године 52 американке и све их је сам начинио. Американки Живановићеве системе ни једне нема.

Но свима скоро пчеларима недостаје теорије а баш ни праксе немају, јер сви су самоуци. Немци радије читају, те тиме стичу теоретска знања, а српски пчелари ни да чују за књигу. Један је н. пр. рекао, да је видео не знам где кошницу у којој је матица стара 25 година!! Други рече, да пчеле „трајнишу“ (живе) годинама!! Дакле ни појма о теорији.

Овде се пчеле слабо роје и сви ишчекују природне ројеве па и из американки. У време ројидбе најгора је паша, те зато овде има само познијих ројева, од којих пчелар нема никакве хасне. Зато се чича Јефта Пурковић тужи да никако да дође бар до 10 кошница него све остаје на четире.

О пренашању на бољу пашу нема ни говора, али знају, да би то било врло добро и за кошнице и за пчеларе. У Делиблату видели су перманентан пчелињак т. ј. кола са кошницама, које се не скидају с кола, него иду с њима од наше до паше.

О зимовању пчела вредно је споменути, да српски пчелари остављају своје кошнице под ведрим небом и зими, где су и лети биле, а Немци своје кошнице преко зиме држе по стајама.

Напред сам споменуо, да је паша слаба а ево каква је. У пролеће цвета врба, и ње има нешто око села. Од врбе је слаба корист јер баш за њезина цветања духају овде јаки ветрови. После врбе долази цветање разних воћака, којих је овде велики број по баштама и виноградима. Онда долази цветање багрене које има доста у селу и уз путеве. Цветање багрене била би главна паша но и ова често омахне, јер обично за цветања багрене удари кишовито и ветровито време. Онда паша престаје те око св. Илје појави се бели босиљак, но и ова паша није сигурна, јер за време цветања босиљка заопуца суша, те се сав босиљак спржи, а поред тога пусти се марва сва на стрџике и почне се много заоравати, те и од ове паше слабе вајде за пчеле има. Осим тога има овде много дегелине, но да ли отуда имају пчеле што несам приметио.

Тако стоји са пчеларством у Плочици, а још црње и горе у Брестовцу и Баваништу. Тамо баш тврде, да се пчеларити не може.

Ја држим, да се ипак пчеларити може, само мора се настојати, да наши пчелари стекну теорије; мора се настојати, да се наша пчелиња подиже, па ће бити много боље него што заиста данас јест. У оба ова правца ја сам већ нешто предузео и ако Бог да, те моју замисао и остварим, онда ћу се и опет јавити у „Срп. Пчелару“ и сигурно ћу тада утешнију вест одавде јавити, те тиме обрадовати љубитеље пчеларства — „појезије економије“.*

Сима Жигић,
парох.

Књижевност.

— Добили смо први број пчеларскога листа, који се зове „Напредни пчелар“, којему је уредник Павао Витман и који излази у Загребу једанпут мјесечно. По првом броју види се да ће овај лист добар бити. Уредник је у овом броју све чланке сам написао и види се да му је теорија пчеларства врло добро позната. Ми препоручујемо овај лист.

Пабирци.

— Како се може познати је ли матица оплођена или није? Њеки пчелар мјери матице, па ако је матица тешка 15—210 мг. онда је неоплођена, а ако је тешка 230—300 мг. онда је оплођена. Ово има и своје практичне вриједности, кад се н. п. првенац при рођењу своји са другенцем, онда се мјерењем може сазнати, која је матица оплођена. Ово је пчелару добро дошло онда, ако му је стало до оплођене матице, која нема више од године дана и која се особито добро показала својим ношењем јаја. За овако мјерење матица морао би имати пчелар мјерила, каква се налазе у кемијским лабораторијама. Така су мјерила врло скупа, зато не ће пче-

* Радо ћемо примити сваки ваш допис, а могли бисте нас и каквим чланком из пчеларства изненадити, јер из овога вашег дописа видимо, да се слободно крећете у пчеларству. Из вашег дописа види се такође да имате добро и здраво мишљење о политици и економији.

Уредн. „Српскога пчелара“.

ларима бити жао, ако их и не купе, јер могу бити и без њих, а на-
пошљетку им и не требају.

— Да се одбију туђице веки препоручују да се послу
брашној сједала од кошница нападнутих. Туђице при улазу у туђе
кошнице напуне се брашном, те се онда морају да чисте и то их
онда одврати од даљих нападаја у туђе кошнице.

Други опет препоручују против туђица цвијет од зове поми-
јешати са сирћетом, па тијем попрекати туђице, кад улазе у туђу
кошницу, на које је сједало метвуо пчелар мокру крпу, коју је та-
кође попреккао сирћетом помијешаним са зовом. Ово је туђицама тако
отвратно, да се одмах окане од даљег нападања.

— Професор Михелади на клиници у Пизи даје веко ново
средство Formagnol против слабости срчане и водене болести осо-
бито у бубрезима и уопће против слабости, која наступи послје те-
шких болести. То је ново средство натрон са мравињом киселином. Др.
Бриних препоручује да се мјесто тога новог средства употребљава
мед, којм има такође мравиње киселине, само би требао пацијент
да потроши сваки дан по једну фунту меда. Нема сумње да мед по-
диже снагу пацијенту послје тешких болести.

— Нове српске Земљорадничке задруге основане и од суда
потврђене у *Крбавици* (Личкокрбавска жупанија) и у *Бановтру*
(Сријемска жупанија).

С. Ж. Изврсно средство за испуцане руке јесте, кад се у
једну литру воде једна велика кашика меда помеша и тиме руке на-
тру. Дејство је још боље, кад се у ову мешавину исто толика ка-
шика глицерина дода. Кад се том течношћу руке натру изванредно
кожа буде нежна.

С. Ж. Најбоље средство од убода пчелињег јесте со са
шпиритусом за горење. Узме се међу прстима мало соли, покваси се
шпиритусом, па се уједено место трља тиме. Оток никад не наступа,
ни онда, кад је жаока погодила и осетљивије место око очију и
на лицу.

За све што се тиче администрације од 1. јануара 1903. треба се
обраћати на „Српску пчеларску задругу у Руми“. Рукописе, књиге
и листове у замену и друго што се тиче уредништва, треба ши-
љати на: Уредништво „СРПСКОГА ПЧЕЛАРА“ у Карловце.

Власник и издавалац Српска Пчеларска задруга у Руми.